

 UN
WOMEN

«БҰҰ-ӘЙЕЛДЕР» ҚАЗАҚСТАН

1999 жылдан бері біз Қазақстанда үкіметпен, азаматтық қоғам дастықпен және басқа әріптестермен бүкіл ел бойынша әйелдер мен қыздардың тең құқықтары мен мүмкіндіктерін қамтамасыз ету үшін серіктестікте жұмыс істейміз.

БІЗДІҢ ҮШТІК МАНДАТ:

Нормативтік:

Гендерлік теңдік және әйелдер мен қыздардың құқықтарын кеңейту саласындағы нормалар мен стандарттарды нығайтуда Қазақстанға қолдау көрсету;

Үйлестірушілік:

Гендерлік теңдікке қол жеткізу және әйелдер мен қыздардың құқықтарын кеңейту мәселелері бойынша БҰҰ-ның бүкіл жүйесінде үйлестіруді және келісімді жүзеге асыру;

Бағдарламалық:

Заңнама, саясат пен стратегиядағы нормалар мен стандарттарды еңгізу бойынша жедел іс-шараларды жүргізу.

НЕГІЗГІ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КОНВЕНЦИЯЛАР:

- Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы (1992)
- Халық саны және даму жөніндегі халықаралық конференцияның Іс-қимыл бағдарламасы (1994)
- Пекин декларациясы және Іс-қимыл платформасы (1995)
- Әйелдерге қатысты кемсітушіліктің барлық нысандарын жою туралы БҰҰ конвенциясы (1998)
- Еңбек және кәсіп саласындағы кемсітушілік туралы Конвенция (1999)
- Ассоциация бостандығы және ұйымдастыру құқығын қорғау жөніндегі Конвенция (2000)
- Құндылығы бірдей еңбегі үшін ерлер мен әйелдерге бірдей сыйақы беру туралы Конвенция (2001)
- Мәжбүрлі еңбекті жою туралы Конвенция (2001)
- Ананы қорғау туралы Конвенция (2012)
- БҰҰ-ның Тұрақты даму мақсаттары (2015)
- Гендерлік зорлық – зомбылыққа қарсы күрес жөніндегі «Теңдік ұрпағы» форумының іс-қимыл коалициясы (2021)
- Экономикалық әділеттілік пен құқықтар жөніндегі «Теңдік ұрпағы» форумының іс-қимыл коалициясы (2021)
- БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің «Әйелдер, бейбітшілік және қауіпсіздік» қарарын іске асыру жөніндегі ұлттық жоспар (2021)

БЕЙЖІҢ+30: СТРАТЕГИЯЛЫҚ НӘТИЖЕЛЕР

2025 жылы әлемдік қауымдастық Дүниежүзілік әйелдер жағдайы жөнінде төртінші конференцияда қабылданған Бейжің декларациясы мен Іс-қимыл платформасының 30 жылдығын атап өтеді. Пекин+30 аталатын маңызды оқиға гендерлік теңдік бағытында қол жеткізілген прогресті пайымдау және болашақ міндеттемелерді атқаруға бетбұрыс ретінде қызмет етеді.

Бейжің декларациясы мен Іс-қимыл платформасы кедейлік, білім беру, денсаулық сақтау, зорлық-зомбылық, қарулы қақтығыстар, экономика, билік және шешім қабылдау, институционалдық механизмдер, адам құқықтары, БАҚ, қоршаған орта және қыздар жағдайы сияқты 12 маңызды саладағы стратегиялық әрекеттерді сипаттайды.

Пекин 30+ нәтижелер стратегиялық деңгейде тиімді коммуникация, қоғамдық және адвокация науқаны арқылы есеп беруді, міндеттемені және ресурстарды ілгерілетудің көп қырлы тәсілін көрсетеді:

- **Мүше мемлекеттер.** Бейжің декларациясы мен Іс-қимыл платформасын және Тұрақты даму мақсаттарыны басқа мүдделі тараптармен серіктестікте жеделдету үшін нақты деректерге негізделген, ресурстармен жақсы қамтамасыз етілген, тиімділігі жоғары және мерзімі шектеулі іс-шаралар пакеті қабылданады.
- **Әйелдер құқықтары, жастар және азаматтық қоғам ұйымдары.** Әйелдер құқығын қорғау ұйымдары, жастар қозғалыстары және азаматтық қоғам ұйымдары әрекеттеріне әсер етеді, өз құқықтарын мәлімдейді және ресурстар алады.
- **Көпжақты жүйе.** Көпжақты жүйе гендерлік теңдікті, әйелдер мен қыздардың құқықтарын жақсырақ қамтамасыз етеді, сондай-ақ Бейжің декларациясы мен Іс-қимыл платформасы мен Тұрақты даму мақсаттарыны іске асыру ауқымын кеңейтеді.

ЕШКІМДІ АРТТА ҚАЛДЫРМАЙ

© БҰҰ-әйелдер/Нургазы Мамытбек уулу

«БҰҰ-әйелдер» құрылымы келесі ұйымдармен бірге қызмет жасайды:

- Үкімет
- Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі Ұлттық комиссия және адам құқықтары жөніндегі уәкіл
- Жеке меншік секторы
- Академиялық топтар
- Халықаралық қоғамдастық
- Медиа
- Жастар.

БІЗДІҢ НЕГІЗГІ ЖОБАЛАРЫМЫЗ

- Мемлекеттік гендерлік саясатты іске асыру
- Гендерлік бағдарланған бюджеттеу
- ЕО-БҰҰ Орталық Азия мен Ауғанстанға арналған «Нұр сәулесі» бастамасының өңірлік бағдарламасы
- Ауған әйелдерінің экономикалық құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейтуді қолдау
- Ирак пен Сириядан Орталық Азияға оралған әйелдер мен қыздарға арналған оңалту және реинтеграция бағдарламалары
- Әйелдердің экономикалық құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейту
- Әйелдер, бейбітшілік және қауіпсіздік

БІЗДІҢ ҰМТЫЛЫСЫМЫЗ

Біз әйелдер мен қыздардың зорлық-зомбылық пен кемсітушіліксіз қоғамда өмір сүргенін, барлық деңгейлерде шешім қабылдауға тең дәрежеде қатысып, Қазақстан халқының қауіпсіздігін, тұрақтылығын және өмір сүру деңгейін арттыру үшін экономикалық, экологиялық және әлеуметтік өзгерістерге қол жеткізуде белсенді ұстанымға ие болғанын қалаймыз.

Біз үкімет және серіктестермен (азаматтық қоғам, жеке меншік сектор, ғылыми орта, медиа және т.б.) әйелдер мен қыздардың мүмкіндіктері мен құқықтарын кеңейту саласындағы олардың әлеуетін күшейту және халықаралық міндеттемелерге сәйкес гендерлік теңдікке қол жеткізу бойынша жұмыс істейміз.

Халық
санының
51%

Қазақстанда әйелдердің қызметі 2024 ж. бойынша

53%

Ғылыми
саласы

25%

Төлемақы
алшақтығы

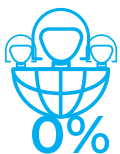
14%

Үкімет

18%

Мәжіліс

0%

Облыс әкімдері

40%

Орта және
кәсіптік-техникалық
білім жүйесі

51%

Судьялар
құрамы

32%

МЕҰ және кәсіподақ
басшылығы

43%

ШОБ

14%

Полиция

20%

Сенат

10%

Әскери саласы

3%

Корпорация
басшылығында

20%

Шаруа қожалығы
басшылығында

© БҰҰ-әйелдер

ҚАЗАҚСТАН ЖАҒАНДЫҚ РЕЙТИНГТЕРДЕ

2023-2024 жылдарға арналған адам дамуы туралы есеп. (БҰҰДБ)
193 елдің 67-ші

Гендерлік даму индексі 2022 –
0.99

Гендерлік теңсіздік индексі 2022 –
0.17

БҰҰ-ның электрондық үкімет даму индексі.
193 елдің 28-ші

Онлайн-сервистердің қосалқы рейтингі.
193 елдің 8-ші

Дүниежүзілік экономикалық форумның 2024 жылғы Гендерлік айырмашылықтың жаһандық индексі. Мемлекетаралық рейтингі.
146 елден 76-ші

ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУҒА ГЕНДЕРЛІК ТЕҢДІК

"БҰҰ-әйелдер", БҰҰ Қазақстан, ҚР Парламенті Мәжілісі

ТЕҢ ҚАТЫСУ АРҚЫЛЫ ГЕНДЕРЛІК ТЕҢДІК

© БҮҮ-әйелдер, Chevron

ГЕНДЕРЛІК ТЕҢДІККЕ КҮШ БІРЛЕСУ

БҰҰ-әйелдер, ҚР Қорғаныс министрлігі

ЭКОНОМИКАДАҒЫ ГЕНДЕРЛІК ТЕҢДІК

Бәйтерек» холдингі әйелдердің мүмкіндіктерін кеңейту қағидағарына қосылды (2022 ж.)

Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссия Төрағасының орынбасары Ләззат Рамазанова және "БҰҰ-әйелдер" құрылымының Атқарушы директоры Сима Бахус

© БҰҰ-әйелдер, Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссия, «Бәйтерек» Ұлттық басқарушы холдингі, KASE

© БҰҰ-әйелдер/Олег Битнер

1998

Қазақстан ӘКЖК
ратификация-
лады

1999

Қазақстанда
кеңсенің ашылуы

2006

Гендерлік теңдік
стратегиясы
2006-2012

2009

Тұрмыстық
зорлық-зом-
былықтың алдын
алу туралы заң

© Назарбаев Университет

2016

2030 жылға дейінгі Отбасылық және гендерлік саясат тұжырымдамасы

2017

Тұрмыстық зорлық-зомбылықты қылмыстық сипаттан арылту

2019

Қазақстан Еуропа Кеңесінің әйелдерге қатысты зорлық-зомбылықтың және Тұрмыстық зорлық-зомбылықтың алдын алу және оған қарсы күрес туралы Конвенциясына (Ыстамбұл конвенциясы) қосылуға ниет білдірді

2021

- Гендерлік зорлық-зомбылыққа қарсы күрес жөніндегі ҰТФ Іс-қимыл коалициясы, Экономикалық әділеттілік және құқықтар жөніндегі ҰТФ Іс-қимыл коалициясы
- БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің «Әйелдер, бейбітшілік және қауіпсіздік» қарарларын орындау жөніндегі ұлттық іс-қимыл жоспары

© Astana Times

2021

- «Теңдік үшін әрекет ет» Гендерлік теңдік және әйелдер мен қыздардың құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейту саласындағы тәжірибелердің Ортаазиялық виртуалдық қауымдастығы
- Гендерлік бағдарланған бюджеттеу туралы заң жобасы

2022

- 2030 жылға дейінгі жаңартылған отбасы және гендерлік саясат тұжырымдамасы
- Орталық Азияда WEPs көшбасшысы

2022

- Партиялар тізімінде әйелдер, жастар және мүгедектігі бар адамдар үшін 30%-дық квота

2024

- Әйелдердің құқықтары мен балалардың қауіпсіздігі туралы заң
- Қазақстан CEDAW комитетіне сайланды

© БҰҰ-әйелдер/Зарина Асанова

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БҰҰ: СТРАТЕГИЯЛЫҚ КӨЗҚАРАС ••••• 2021-2025

- 2025 жылға қарай Қазақстандағы барлық адамдар, әсіресе осал топтардан, елдің орнықты дамуына тең дәрежеде үлес қосуға мүмкіндік беретін білім мен дағдыға ие болады.
- 2025 жылға қарай Қазақстандағы барлық адамдар шешімдер қабылдауға тең қатыса отырып, дискриминация, зорлық-зомбылық пен қатерден ада, адам құқықтары мен гендерлік теңдік толық сақталған ортада өмір сүре алады.
- 2025 жылға қарай мемлекеттік ұйымдар адам құқықтарына бағдарланған, нақты деректерге негізделген, гендерлік сезімтал мемлекеттік тәсілдерді тиімді әзірлеп, инклюзивті, ашық және есеп беретін түрде барлық деңгейдегі сапалы қызметтер көрсететін болады.

БІЗ ҰМТЫЛАМЫЗ:

- ТДМ-ды тиісті ұлттық және жергілікті стратегиялар мен саясаттарға бейімдеу және еңгізу.
- Ұлттық және жергілікті бюджеттеудің барлық үдерістеріне гендерлік аспектілерді еңгізу.
- Саясат пен экономикадағы әйелдердің мүмкіндіктерін кеңейту.
- Барлық салаларда шешімдер қабылдау деңгейінде әйелдердің өкілдігін ұлғайту және ең төменгі шегі 30%-дық гендерлік квотаны ілгерілету.
- Осал топтардағы және ауылдық жерлердегі әйелдер мен қыздардың құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейту.
- Әйелдер жұмыссыздығы және үй мен күтім бойынша ақы төленбейтін жұмыс мәселелерін шешу.
- Азаматтық қоғамдастықтың, жастар мен қоғамдық институттардың әлеуетін нығайту.
- Климаттың өзгеруіне қарсы күрес жөніндегі стратегиялар мен шаралардағы гендерлік теңсіздікті жою, дүлей зілзалалардың тәуекелдерін болдырмау және жеңілдету жөніндегі іс-шараларға гендерлік аспектілерді еңгізу.
- Гендерлік зорлық-зомбылықты жою, тұрмыстық зорлық-зомбылық туралы заңнаманы халықаралық стандарттарға сәйкес келтіру, тұрмыстық зорлық-зомбылықты криминализациялау.

БІЗ ҰМТЫЛАМЫЗ:

- Дезагрегацияланған деректерді жинау, мониторинг пен талдауын күшейту.
- Еңбек саласындағы зорлық-зомбылық пен алымсақтыққа қарсы әрекет.
- Зиянды патриархалдық нормалар мен гендерлік стереотиптерді жоюын қолдап, халықтың мәдени дәстүрлерін назарға ала отырып, прогрессивті әлеуметтік нормаларды ілгерілету.
- Әйелдер мен қыздардың құқықтары мен мүмкіндіктерін ілгерілетуге ерлер мен ұлдарды тарту.
- Әйелдердің құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейту жөніндегі бастамалар шеңберінде жеке меншік секторды жұмылдыру. WWW.WEPS.ORG.
- Ауылдық жерлерге ерекше назар аудара отырып, жастардың әлеуетін нығайту және оларды гендерлік теңдіктің күн тәртібін ілгерілетуге тарту, және бүкіл ел бойынша әйелдер мен қыздардың құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейту.
- Оқу орындары арқылы жастарды көбірек қамту.
- Білім беру жүйесі арқылы гендерлік теңдік саласындағы білімді жақсарту.
- Гендерлік теңдік саласында халықтың хабардарлығын арттыру үшін сарапшылар мен медиа өкілдерін, қоғамдық пікір көшбасшыларын, атақты адамдарды, қоғамдық белсенділерді, блогерлер мен инфлюенсерлерді тарту.

СІЗ ЖАҒДАЙДЫ ҚАЛАЙ ӨЗГЕРТЕ АЛАСЫЗ?

- **Саясаткер** - Гендерлік теңдік қағидаттарын халықаралық стандарттарға сәйкестігін қамтамасыз ете отырып, стратегияларға, заңдар мен нормаларға еңгізіңіз.
- **Бизнес** - WWW.WEPS.ORG қосылу арқылы әйелдер мен қыздардың мүмкіндіктерін кеңейтуге өз үлесіңізді қосыңыз.
- **Азаматтық белсенді** - Осал топтардың мүдделерін қорғаңыз және оң өзгерістерге ұмтылыңыз.
- **Даму жөніндегі серіктес** - Әйелдер мен қыздардың құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейту және гендерлік теңдікті қамтамасыз ету бойынша белсенді бірлескен қызметті қолдаңыз, қаржыландырыңыз және жүргізіңіз.
- **Халықаралық қауымдастық** - Әлемдегі ең жақсы тәжірибелерін бөлісіңіз, енгізіңіз және қолдаңыз.
- **Зерттеуші** - Білімді тарату және гендерлік саясат саласындағы ғылыми дәлелденген шешімдерге негізін жасаңыз.
- **Медиа** - Мемлекеттік институттардың есеп беруіне ықпал етіңіз, сәтті рөлдік модельдерді қолдап, ақпараттық күн тәртібінің маңызды бөлігі ретінде гендерлік теңдік тақырыбын насихаттаңыз.
- **Азамат** - гендерлік теңдікті жақтап, гендерлік дискриминацияға және зорлық-зомбылықтың барлық түрлеріне нөлдік төзімділік танытыңыз.

© UN Women/Zarina Assanova, Zarina Iskarova

© БҮҮ-әйелдер

БІЗДІҢ БАЙЛАНЫСТАР:

- + 7 7172 696535
- mcokaz@unwomen.org
- kaz.communications@unwomen.org
- www.facebook.com/unwomenkazakhstan/
- @UNWomenKazakhstan
- www.eca.unwomen.org

© Нургазы Мамытбек уулу, Олег Битнер, Chevron, Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссия, ҚР Қорғаныс министрлігі, Infombrgo.kz, Думан Курманғалиев, Жұлдызай Исакова, KASE, Адам құқықтары жөніндегі ұлттық орталық, Айлин Нурашева, National Alumni network Conference, KAZCENT, Orda.kz, Ажар Несипбаева, Георгий Чумаков, ҚР Ұлттық Олимпиадалық комитеті, Kazpravda.kz